

Андрущенко А. В.

Студентка 1-го курсу факультету соціології та права НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Мороховська Н.С., к. філос. н., доцент, ФСП НТУУ «КПІ»

СУЧАСНА ЮРИДИЧНА НАУКА: ПРОБЛЕМИ І ПРІОРИТЕТИ

Нагальною потребою часу є необхідність послідовного і творчого осмислення перетворень, які виникають у посттоталітарному суспільстві, динаміка державно-правових явищ, більш глибоке пізнання теперішніх процесів соціальних і економічних перетворень.

Для визначення розвитку та шляхів становлення України як суверенної демократичної, правової, соціальної держави, а також у формуванні нашого суспільства велику роль відіграє юридична наука, головним призначення якої являється вироблення пропозицій із удосконаленням правового регулювання суспільних відносин та здійснення досліджень державно-правових питань. Збільшення її важливості визначено й об'єктивною необхідністю при піднесенні ролі особи в теперішньому суспільстві, формуванням соціально орієнтованої ринкової економіки, пріоритетами в захисті її свобод та справ.

Нинішня українська юридична наука є наслідком неоднозначного та тривалого процесу розвитку і становлення, що обумовлено ознаками суспільно-політичного устрою на тій чи іншій стадії та непростим характером державно-правового будівництва в Україні. Із проголошенням незалежності України у розвитку юридичної науки наступив новий етап. Відкрилися придатні умови для її росту як самостійної системи, зменшився ідеологічний тиск. Сьогодні Україна є цінним зразком науково аргументованого прогресивного розвитку українського суспільства і держави.

Через перехід від тоталітарної ідеології до принципу пріоритету загальновизнаних норм міжнародного права над внутрішньою системою законодавства юридична наука пережила суттєві зміни. Вкрай високого впливу набуло міжнародне право, коли жодна країна у світі вже не може привселюдно ігнорувати його переконаннями, й стало загальноуніверсальним знаряддям міждержавної співпраці. Інакше, кажучи, що правнича наука реалізувала

визначальний позитивний вплив на процес складання практики діяльності інститутів міжнародно-правового захисту прав людини, створення механізмів та процедури управління міжнародними відносинами, контролю за діяльністю демократичних інститутів.

В усіх ланках соціального життя здійснюються і спрямовуються зміни суспільством та державою шляхом правового регулювання належних суспільних відносин. Таким чином без ефективності юридичних досліджень та істотного підвищення якості, піднесення ролі та авторитету правової науки, урахування її висновків та рекомендацій нереально розв'язати непрості завдання перехідного етапу.

Отже, перед юридичною наукою виникає здійснення таких вирішальних завдань:

1) підсилювати правову культуру населення через проведення довгострокових термінових заходів організаційного характеру, освітнього, аналітичного та інформаційного.

2) опрацьовувати рекомендації для державної влади стосовно застосування і створення нових законів та загалом проводити раціональну юридичну політику в державі;

3) удосконалювати і розширяти погляди щодо державно-правових явищ і на цих засадах передбачати їх майбутнє;

Характерному значенні в реалізації цих чи інших завдань завдячують теоретичним наукам, приміром, теорії держави та права. Вона повинна створювати новітні методологічні підходи до макету найкращого урегулювання суспільних відносин за умов стабілізації українського суспільства на підґрунті правової державності та демократії, розгляду державно-правових подій, їх прогнозування та оцінки.

Більш ґрунтовним становитиме вплив правознавства на реформу виборчого законодавства, котра мусить відповідати потребам європейських стандартів та парламентсько-президентської системи. Зрештою необхідні дослідження з огляду на потреби в адміністративно-територіальній реформі.

Невідкладними утримуються питання щодо розвитку та нинішньої правової системи України, розуміння феномену прецедентного права, вдосконалення законодавства на засадах демократії, оскільки до цього підштовхують рішення, які прийняті Європейським судом із прав людини. Повністю мусить визначитися із правовою культурою і юридичною силою актів Конституційного Суду України наука конституційного права.

Для того щоб упорядкувати саме правову систему держави науковці повинні присвячувати немало уваги питанням системи та систематизації нормативно-правових актів України, формулюванні їх регулятивного потенціалу та співвідношення. Остаточно підняти свій експертний потенціал мусить правознавство. Науковці вміють і зобов'язані більш всебічно впливати на розробку концепцій законодавчих актів та мають супроводжувати їх прийняття науково.

Визначальними течіями піднесення науки конституційно-правової скерованості постане рішення проблем: Конституції України та її законів, втілення у політико-правову діяльність принципу верховенства права, здійснення конституційних принципів стосовно визнання людини найбільшою соціальною цінністю, поділу влади, народного суверенітету, безпосередньому здійсненню конституційних норм, ідеологічної, політичної і економічної багатоманітності. Дивлячись на це, юридична наука насамперед зобов'язана визначити оптимальні параметри місцевого самоврядування та державної влади в Україні, опрацювати пропозиції стосовно результативних механізмів взаємодії владних структур.

Завдання стосовно формування галузей приватноправової спрямованості вимагають визначення пріоритетності.

Вони повинні забезпечити розвиток та функціонування громадянського суспільства, як відносно незалежної та автономної від державної влади системи соціальних відносин між юридично вільними і рівними суб'єктами у всіх колах життєдіяльності людини, насамперед включаючи підприємництво. Ініціативність та самостійність приватного життя можна забезпечити тільки за умов визнання об'єктивного характеру цивільних прав як таких, що з'являються

з соціальної культури людини, відносин серед учасників громадянського спілкування.

Глобальних структурних перетворень у регулюванні відносин, що з'являються на національному економічному ринку, котрий зобов'язаний охоплювати фондовий ринок, ринок капіталу, валютний і кредитний ринки, ринок товарів та ринок робочої сили потребує розвиток ринкових засад в економічній сфері. Кожний із цих елементів ринку вимагає власних і водночас визначених і взаємоузгоджених законами механізмів державного регулювання.

За умови зростання інфляції, непостійної економіки є повністю доцільним і виправданим розвиток підприємницького законодавства шляхом створення норм, які закріплюють принципові засади в межах галузевих кодифікованих актів, а ще у законодавчих актах інтеграційного характеру, вже сформували самостійну комплексну галузь законодавства.

Прогностичне та методологічне значення наукового знання встановлює відбиток у його точних змісті та формах. Актуальною проблематикою збагачується суть правового наукового знання, над котрою трудяться вчені-правознавці науково-дослідних установ і вищих юридичних навчальних закладів. Поміж важливих проблем варто відмітити ті, які пов'язані інформаційними зв'язками з великою кількістю питань у сусідніх сферах права.

Так, по-новому виникає питання про розвиток демократії та становлення теми забезпечення конституційних прав людини, законність у її взаємозв'язку з керованістю соціальними процесами. В наш час законність проявляється багатоаспектною категорією, яка має відношення до контрольної, інформаційної, правоохоронної та інших функцій правової системи, а також таких нелегких проблем внутрішньої політики, як інформаційна, екологічна та економічна безпека.

Й зараз велика кількість думок стосовно законності на практиці мають слід відомчого атрибуту, хронічно застаріле бачення. Існуючі обвинувальні ухили, відомчі підходи вирішення проблеми законності, що нищать законність як правову цінність та користуються місцем у правоохоронній діяльності. Сьогодні, у зв'язку із введенням принципу верховенства права, значно

мінється сенс законності саме як правової категорії. Нині законність перетворюється на правову цінність, що містить чіткий відбиток у Конституції України.

Вагоме значення має принципово нове бачення правового договору у системі правоохорони і праворегуляції, його ролі як нормативного джерела і для правозастосовної практики, і для права. Створення і розповсюдження нових видів договорів (такі, як міжвідомчі, адміністративно-правові, міжрегіональні, космічні, міжнародні тощо), їх аналіз із точки зору конституційної юрисдикції, дотримання міжнародно-правових вимог стосовно реалізації є перспективним для теорії права. Для абсолютного приєднання України до Європейського співтовариства необхідна прискіплива комплексна реорганізація системи договорів та порядку їх забезпечення.

Вчені-правознавці дійшли висновку, що без створення парадигми патріотизму, без захисту суспільної моралі, без розвитку правової ідеології здобути успіх у державотворенні нереально.

На сьогоднішній день наукові дослідження просуваються в наближенні до правозастосовного процесу. Такі його складові частини, як правозабезпечення, правовстановлення, правовідновлення, правопримусшення є класичними у розумінні системи застосування норм права. Питання забезпечення єдності юридичного процесу, питання правовиконання на сьогоднішній день залишаються найменш дослідженими.

Не дивлячись ні на що прийняття значної кількості нормативно-правових актів, не зменшує кількість законодавчих дефектів.

Правові процедури будь-яких рівнів та призначень постійно розбирались у правовій науці як регулятор суспільного руху.

Досі очікують свого вирішення важливі наукові новації, що утворились через періодичні «тупикові» процеси у Верховній Раді України, в котрій виникли свої технократичні схеми прийняття рішень, сформувались невинуваті комплексні «пакети» нормативно-правових актів, практика внесення змін без урахування зворотної дії нормативно-правових актів. Безперечно, проблема дії

права, здійснення порівняльно-правових досліджень, методологія юридичного пізнання законотворчого процесу є дуже актуальною.

Безсумнівно юридичне наукове пізнання буде просуватись разом із вдосконаленням людини в її правовому вимірі, суспільному оточення та інтелектуальній неповторності.